

Загалом рентабельність основних засобів значно змінилась, а саме у 2018 р. становила 0,72, у 2019 р. зросла до 0,78, а в 2020 р. зменшилася до 0,75. Приріст рентабельності у 2019 р. збільшився на 0,06, а в 2020 р. зменшився на 0,03.

Для дослідження рентабельності необхідно більш детально проаналізувати фактори впливу на рентабельність основних засобів шляхом ланцюгових підстановок змінних елементів [1, с. 10]. Отже, від ефективності використання основних засобів залежать кінцеві результати діяльності підприємств – обсяг готової продукції, прибуток та якість продукції.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук З. В. Теоретичні основи управлінського аналізу. Економічний аналіз: зб. наук. праць Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : «Економічна думка». 2013. Том 14. № 1. С. 7–16.
2. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз : теорія і практика : підручник. Львів : «Магнолія – 2006», 2008. 440 с.
3. Потапова Н. О., Юрченко Є. П. Аналітичні аспекти дослідження виробництва та реалізації готової продукції промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 10 (3). С. 18–20.
4. Черешнюк О. М., Саченко С. І. Економічна експертиза взаємовідносин підприємства зі споживачами. Приазовський економічний вісник, 2017. Вип. 2 (02). С. 159–162

Марія ШЕСТЕРНЯК

кандидат економічних наук
доцент кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет

Мар'яна ПАСТЕРНАК

студентка 4 курсу
кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сучасному етапі розвитку економіка України виходить на якісно новий рівень, що обумовлено зростанням виробництва та здійсненням комплексу заходів щодо підвищення рентабельності підприємств. Ця тенденція призвела до розриву між реальним власником та власністю, що викликало необхідність створення ефективної системи контролю за вкладеним капіталом і діяльністю компанії. При цьому, саме внутрішній контроль, що є однією з функцій управління підприємством, допомагає власникам порівнювати планові та фактичні значення параметрів, проводити аналогію із зовнішнім середовищем, виявляти відхилення, давати оцінку діяльності фірми, виявляти фактори, що спричиняють негативні показники,

проводити підготовку для їх усунення та зрештою формувати базу для прийняття управлінських рішень.

Одним із видів внутрішнього контролю суб'єктів господарювання є внутрішній аудит. Впровадження та належна організація системи внутрішнього аудиту значною мірою сприяє забезпеченню ефективності діяльності господарюючих суб'єктів. Внутрішній аудит як елемент контрольної функції управління оцінює рівень виконання поставлених завдань на підприємстві. Метою внутрішнього аудиту є сприяння ефективній реалізації завдань і цілей, заради яких працює підприємство. Основним завданням внутрішнього аудиту є забезпечення ефективної діяльності всіх підрозділів підприємства на всіх рівнях, а також захист законних майнових інтересів підприємства та його власників.

Практика свідчить, що проблемним питанням розвитку внутрішнього аудиту в Україні є вироблення комплексного та системного підходу до організації служби внутрішнього аудиту на вітчизняних підприємствах. У зв'язку з цим організація внутрішнього аудиту передбачає жорстку регламентацію його діяльності, визначення прав, обов'язків та відповідальності спеціалістів, кваліфікаційних вимог та взаємовідносин з підрозділами та персоналом підприємства. Окрім того, відсутня єдина точка зору щодо етапів проведення внутрішнього аудиту.

Аналіз міжнародної практики показує, що самостійно незалежним зовнішнім аудиторам не вдається досягти прозорості фінансової звітності суб'єктів господарювання для створення хорошого інвестиційного клімату.

Проведені дослідження показують, що найдоцільніше виділяти такі етапи проведення внутрішнього аудиту, як: організаційний; документально-ознайомчий; регламентаційно-методичний; проведення аудиту на місцях; узагальнення та формування звітів, реалізація результатів аудиту на підприємстві.

Організаційний етап внутрішнього аудиту передбачає формування груп і призначення голови; визначення мети та критеріїв аудиту; встановлення об'єкта аудиту та зв'язку з ним. На організаційному етапі цілі деталізуються в контексті загальної мети аудиту. Після визначення мети аудиту необхідно встановити його обсяг та межі: підрозділи підприємства, перелік процесів, які підлягають аудиту, а ще терміни його проведення. Також необхідно визначити критерії аудиту. Їх встановлення є важливим завданням організаційного етапу внутрішнього аудиту, оскільки саме критерії визначають специфіку здійснення та характер аудиту. До критеріїв внутрішнього аудиту підприємства належать: стандарти, методи, положення, системи управління, договори тощо.

Наступним кроком внутрішнього аудиту на цьому етапі є встановлення можливості його проведення та формування аудиторської групи з урахуванням компетенції, необхідної для досягнення мети аудиту. По можливості, вибір групи аудиторів має здійснюватися за принципом дистанціювання, тобто таким чином, щоб забезпечити нейтральність аудиторської групи щодо об'єкта аудиту та уникнути конфлікту всередині групи.

Завершальним кроком організаційного етапу є встановлення попередніх зв'язків з об'єктом відповідальним за аудит. Такий підхід дозволяє встановити спосіб обміну інформацією з об'єктом аудиту, підтвердити повноваження на проведення аудиту, обмінятися інформацією про терміни проведення аудиту та склад команди, попередження та запити на доступ до певних документів.

Документально-ознайомчий етап внутрішнього аудиту призначений для аналізу документації, що стосується об'єкта аудиту та визначення відповідності системи документації критеріям аудиту. Тобто завданням даного етапу внутрішнього аудиту є вивчення стану, структури та змін, що відбулися з часу проведення останнього аудиту.

У разі невідповідності документації керівник групи повинен звітувати перед зацікавленими особами в аудиті. Також необхідно прийняти рішення про доцільність

продовження або призупинення аудиту для вирішення проблем пов'язаних з документацією. У разі позитивного рішення щодо внутрішнього аудиту за результатами цього етапу аудитор повинен визначити ключові аспекти аудиту.

Регламентативно-методичним етапом передбачено складання плану аудиту відповідно до виданих завдань, визначення та розподілу безпосередньоробочих завдань для учасників аудиту та складання робочих документів. Необхідність складання плану аудиту, що деталізує, враховує обсяг, складність і кваліфікацію членів аудиторської групи, забезпечує оптимізацію часу та ефективність його використання.

План аудиту підлягає аналізу та прийняттю замовником аудиту з подальшим направленням його об'єкта аудиту до початку аудиту. На регламентативно-методичному етапі внутрішнього аудиту визначаються робочі завдання для аудиторської групи. Ефективно використовуючи ресурси аудиту, керівник, погоджуючись з групою, розподіляє між учасниками відповідальність за проведення аудиту певної сфери. Важливим і відповідальним моментом на даному етапі внутрішнього аудиту є підготовка робочих документів, необхідних під час аудиту. На додаток до рекомендованих робочих документів можуть використовуватися анкети, які розсилаються перед проведенням аудиту на місці разом із повідомленням про проведення аудиту, яке має бути розглянуто та заповнено підрозділами.

Під час аудиту до робочих документів можуть бути внесені відповідні коригування з урахуванням інформації, зібраної під час аудиту. Такий підхід забезпечує свободу аудиту та відповідає принципу динамічності. Робочі документи повинні зберігатися до закінчення аудиту.

Проведення аудиту на місцях – етап, що включає наступні кроки: проведення наради; обмін інформацією під час аудиту; збір та перевірка інформації; підготовка аудиторських даних; підготовка аудиторських висновків; проведення підсумкової наради.

На початку перевірки керівник контрольно-ревізійної групи проводить попередню нараду з керівництвом аудиторського об'єкта. Метою зустрічі є ознайомлення об'єкта із планом і методами аудиту та формування позитивного ставлення до нього.

Залежно від типу аудиту та рівня його складності виникає потреба в обміні інформацією між членами команди та об'єктом аудиту. Для цього члени аудиторської групи змушені проводити збори для обміну інформацією, оцінки ходу аудиту та коригування, при необхідності, робочих завдань. Керівник аудиторської групи повинен періодично інформувати керівника існуючої аудиторської групи про хід аудиту та виявлення проблем.

Під час аудиту на місці відповідний відбір повинен зібрати інформацію відповідно до мети, обсягу та критеріїв аудиту.

Виявлені невідповідності фіксуються в акті розбіжностей встановленої на підприємстві форми. Записи про невідповідності мають бути короткими, але достатніми для розробки ефективних заходів аудитора, що у майбутньому перевірить ефективність усунення невідповідностей.

Завершальним кроком цього етапу є організація заключної зустрічі, на якій мають бути присутні всі зацікавлені сторони. Будь-які розбіжності в даних і висновках аудиту між аудиторською групою та об'єктом аудиту повинні бути обговорені та узгоджені. У разі розбіжностей слід зафіксувати думку обох сторін процесу аудиту.

Наступний етап - *узагальнення та формування звітів*. Так, узагальнення та формування аудиторського висновку передбачає підготовку, затвердження та розповсюдження аудиторського звіту. Відповідальність за підготовку аудиторського звіту та його зміст несе керівник аудиторської групи.

Аудиторський звіт має містити: звіт (довідку про аудит); протоколи невідповідності; плани коригувальних та вдосконалень, протоколи попередньої та підсумкової наради.

Аудиторський висновок складається в узгоджений термін(не більше десяти днів) одразу після перевірки. Аудиторський висновок підлягає аналізу та затвердженню згідно з методикою програми аудиту. Затверджений звіт надсилається зацікавленим особам.

Реалізація результатів аудиту на підприємстві – останній завершальний етап внутрішнього аудиту. Розпочинають його після того, коли вся робота над планом аудиту завершена. Аудитори починають працювати над формуванням аудиторської справи. Для цього всі матеріали ревізії оформлюються в окремій справі під відповідним реєстраційним номером. Справа зберігається в установлений термін..

Відсутність єдиної точки зору щодо чітко виділених етапів внутрішнього аудиту ускладнює системне, цілісне сприйняття господарюючого суб'єкта та не дозволяє ефективно підтримувати контроль на підприємстві. Тому організація проведення внутрішніх аудитів за вищевказаними етапами дозволить ефективно підтримувати функціонування та контроль системи управління підприємством.

Список використаних джерел:

1. Великий Ю.В. Етапи внутрішнього аудиту на підприємстві. Агросвіт. Дніпропетровськ, 2017. № 7. С. 28-31.
2. Коблянська Г.Ю., Бобошко В.С. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві. Фінанси АПК: освітній портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-vnutrishnogo-auditua-na-pidpriemstvi.html>
3. Назаренко Т.П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль, 2016. Т. 23, № 2. С. 119-125.
4. Шестерняк М. М. Оцінка стану та тенденцій розвитку надання аудиторських послуг. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали VI міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 27 груд. 2019 р.). Тернопіль, 2019. С. 269-272. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37471/1/269.pdf>

Христина РОМАНЮК

магістр

кафедри фінансового контролю та аудиту

Західноукраїнського національного університету

м. Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ : СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ

Діяльність бюджетних установ в умовах хронічного бюджетного дефіциту суттєво ускладнена. Для прийняття рішень і ефективного функціонування та надання послуг такі суб'єкти докладають максимум управлінських зусиль з виживання. Це повною мірою стосується практично усіх бюджетних установ. Для того, щоб якось справитися з наявними фінансовими та ресурсними проблемами, вони максимально використовують такі шляхи оптимізації як належний облік, контроль, планування, а також аналіз[2; 3]. Особливістю останніх двох в умовах обмежених ресурсів є потреба оптимально спланувати їх потребу, враховуючи фактичні вихідні умови й обсяги діяльності.